
Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:15

Värna religionsfriheten

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:87 med förslaget att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att föra dialog med Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg om att enskildas religionsfrihet äventyras då de uppmanas att begära utträde ur trossamfund för att minska sina utgifter. Utskottet delar motionärernas uppfattning att det blir ett religionsfrihetsproblem om personer i ekonomiskt trångmål efter kontakter med myndighetspersoner känner sig tvingade att lämna Svenska kyrkan. Utskottet förslår att kyrkomötet bifaller motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:87.

Motionens förslag

Motion 2016:87 av Hanna Unger m.fl., Värna religionsfriheten

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föra dialog med Socialstyrelsen och Inspektionen för Vård och Omsorg om att enskildas religionsfrihet äventyras då de uppmanas att begära utträde ur trossamfund för att minska sina utgifter.

Bakgrund

Frågor kring att personer som söker försörjningsstöd kan känna sig tvingade att utträda ur Svenska kyrkan för att slippa betala kyrkoavgift aktualiserades i 2014 års kyrkomöte. I Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:7 *Inför ett golv för kyrkoavgiften* behandlades en motion (2014:49) från huvudmotionären bakom årets motion 2016:87. Mot bakgrund av den inledningsvis nämnda problematiken föreslogs i den motionen att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag utreda möjligheterna att införa ett golv för kyrkoavgiften. I enlighet med utskottets förslag avslogs motionen av kyrkomötet. I betänkandet behandlades i huvudsak olika förhållanden kopplade till den i flera sammanhang diskuterade frågan om golv och tak för kyrkoavgiften. I sina överväganden konstaterade Ekonomi- och egendomsutskottet att motionären angav att personer som har svårt att klara sin försörjning och sökt försörjningsstöd, blivit uppmanade av socialtjänsten att gå ur Svenska kyrkan för att därigenom förbättra sin ekonomi. ”I den mån sådana situationer förekommer, anser utskottet det i så fall vara ett felaktigt handlande från myndigheternas sida mot bakgrund av den lagstiftning om religionsfrihet som finns i Sverige.” Utskottet såg dock inte detta

som ett skäl att införa ett golv för kyrkoavgiften utan menade att det skulle angripas på annat sätt, t.ex. genom kontakter med berörda myndigheter.

Det torde inte finnas något underlag för att bedöma i vilken utsträckning det kan förekomma att personer efter någon form av påtryckningar eller eventuella tips från handläggare inom socialtjänsten lämnar Svenska kyrkan av ekonomiska skäl. Det kan noteras att i Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd (SOSFS 2013:1) berörs inte kyrkoavgiften alls. Detsamma gäller Socialstyrelsens relativt omfattande handbok för socialtjänsten om ekonomiskt bistånd från 2013.

På Socialstyrelsens webbplats kan man göra en förenklad provberäkning för att få reda på om den egna ekonomin ligger över eller under nivån för försörjningsstöd. Där talas om att man ska göra beräkningen utifrån hushållets inkomster ”netto efter skatt”. Vad som avses med detta i relation till kyrkoavgiften, som ju betalas tillsammans med skatten, framgår inte.

En sökning på internet tyder på att det i regel inte heller i kommunala riktlinjer för ekonomiskt bistånd tas upp frågor om kyrkoavgiften. Det som kan finnas med gäller begravningskostnader. I ett par fall kan man läsa att de merkostnader för begravningsgudstjänst som kan uppstå för den som inte tillhört Svenska kyrkan inte är skäl för extra bistånd. I något fall sägs att ”för personer som inte betalat kyrkoavgift tillkommer skäliga kostnader för präst eller begravningsförrättare, kyrkorum/kapell och organist. En rimlig nivå är högst 16 procent av prisbasbeloppet”. Detta innebär innevarande år drygt 7 000 kronor.

Det förekommer i information om avgifter för äldreomsorg att bruttointkomst ska anges och att kommunen då beräknar vilken skatt man betalar exklusive kyrkoavgift. Nettointkomsten är sedan avgörande för avgiftsnivån.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:87.
--

Utskottet ansluter sig till det som sägs i motion 2016:87 om att det blir ett religionsfrihetsproblem om personer som lever under knappa ekonomiska villkor känner sig tvingade att lämna Svenska kyrkan efter kontakt med myndighetspersoner. Det finns inte några direkta regler som styr detta utan det synes bara vara beroende av hur enskilda handläggare inom socialtjänsten tolkar lagstiftningen. Det finns goda skäl för Svenska kyrkan att på det sätt som sägs i motionen ta upp en dialog med de myndigheter som har ett övergripande ansvar på detta område, Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg. Mot den här bakgrunden föreslår utskottet att kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:87.

Uppsala den 29 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Kent Karlsson, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist och Helena Björkman.

TU 2016:15

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.